

С Т А Н О В И Щ Е

От проф. д.ю.н. Екатерина Илиева Матеева
Професор по гражданско и семейно право в
Юридически факултет на СУ „Св. Кл. Охридски”,
Катедра Гражданскоправни науки,

Член на научното жури по конкурса за заемане на академичната длъжност
„доцент”, професионално направление 3.6. Право
(Гражданско и семейно право – Вещно право),
Обявен от Софийския университет „Св. Кл. Охридски”
(Обн. ДВ бр. 77/09.10. 2012 г.)
С единствен участник в конкурса
Гл. ас. д-р Павел Атанасов Сарафов

Назначена съм със **Заповед № РД-38-571/ 12.12. 2012 г.** на Ректора на СУ за член на Научното жури по конкурса за заемане на академичната длъжност „доцент” по професионално направление 3.6. Право (Гражданско и семейно право – Вещно право), обявен от СУ „Св. Кл. Охридски”, с единствен участник в конкурса гл. ас. д-р Павел Атанасов Сарафов.

1. На основание чл. 27, ал. 3 от Закона за развитието на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) намирам, че кандидатът отговаря едновременно на всички условия по чл. 24, ал. 1, точки 1, 2, букви „а” и „б”, т. 3 и ал. 3 от ЗРАСРБ за заемане на академичната длъжност „доцент” по професионално направление 3.6. Право (Гражданско и семейно право – Вещно право), обявен от СУ. Видно от представените по конкурса документи, г-н **Павел Сарафов** е придобил научната степен „доктор по право” през 2001 г. въз основа на успешна защита на дисертационен труд на тема **“Правото на собственост и неговите ограничения”**. От 24.10.2000 г. насам кандидатът заема длъжността „главен асистент” в Юридически факултет на СУ „Св. Кл. Охридски”, като преди това е заемал длъжността „старши асистент” и „асистент” в същото висше училище. Кандидатът е представил за участие в настоящия конкурс публикуван монографичен хабилитационен труд на тема **„ФИЗИЧЕСКОТО ЛИЦЕ ТЪРГОВЕЦ”**, изд. „Сиби”, София, 2012 г., в обем от 238 печатни страници. Представеният труд не повтаря в никоя своя част дисертационния труд, въз основа на който кандидатът е придобил научната степен „доктор”.

Д-р П. Сарафов е представил за участие в този конкурс и **три научни статии**, публикувани в специализирани издания след датата на защитата на

дисертационния му труд за даване на научната степен „доктор”, а именно: **Понятието „собственост” според Конституцията.** – В: Съвременно право, 2001 г., № 6, стр. 7-17; **Собствеността като основно право на личността.** – В: Съвременно право, 2002 г., № 2, стр. 65-67 и **Възгледът за правото на собственост от Освобождението на България до първата половина на XX в.** – В: 100 [Сто] години от рождението на проф. Михаил Андреев. Сборник статии., Ун. Издателство „Св. Кл. Охридски”, С., 2011 г., стр. 149-159. Статиите са тематично свързани с докторската дисертация на кандидата, но по същество не преповтарят научните констатации и изводи в дисертационния труд, тъй като са центрирани върху неизследвани в последния аспекти на правото на собственост. С оглед на това тези научни статии следва да бъдат взети предвид от научното жури по този конкурс.

Видно от приложената към документите по конкурса справка висшето училище, обявило конкурса за заемане на академичната длъжност „доцент”, е в състояние да осигури съответната преподавателска натовареност на кандидата съгласно вътрешните правилници на СУ.

2. В настоящия конкурс д-р П. Сарафов участва с монографичния труд **„ФИЗИЧЕСКОТО ЛИЦЕ ТЪРГОВЕЦ”**. Съчинението е посветено на една интересна, практически значима и неизследвана до сега в този си вид тема, която се отличава с несъмнена сложност поради своята многопластовост, междуетраслов характер и богатство от частноправни въпроси, подлежащи на по-задълбочено обсъждане – нещо, с което авторът е успял да се справи с вещина. Може да се каже, че четирите основни проблема, които той е очертал като своя научна задача в § 2 от глава първа (стр. 27) и е анализирал подробно в труда, представляват сериозно предизвикателство пред всеки теоретик в областта на частното право, тъй като изискват задълбочени и широки познания върху редица частноправни институти, имащи отношение към разглежданата проблематика. Трудът не просто анализира правното положение на едноличния търговец, а представлява оригинален с оглед на авторския подход опит за систематично осветляване на измененията, които настъпват в частноправната сфера на физическото лице (като субект на гражданското право) от факта на придобиване на специалното търговскоправно качество. Чест прави на автора, че е успял да избегне по-

лесния, описателен (дескриптивен) подход, който обаче не би му позволил да направи никакви по-стойностни научни приноси, и се е съсредоточил върху трудните и неизследвани до момента въпроси, свързани със съотношенията между гражданската и търговската правоспособност и дееспособност на едноличния търговец и усложненията при тяхното „съвместяване“ в лицето на един и същ правен субект – физическо лице. Научната и практическа стойност на труда се преопределят и от това, че застъпената проблематика не просто гравитира между гражданското и търговското право, но засяга по същество и някои публичноправни институти (напр., в областта на данъчното, наказателното и процесуалното право) и налага поставените въпроси да се изследват комплексно, като се държи сметка за връзката и взаимодействието между отделните отрасли на действащото право. Избраният от г-н Сарафов подход при провеждане на научното изследване е убедителен и резултатен. Въпросите, свързани с правната промяна, която настъпва в статуса на физическото лице при придобиване на качеството „търговец“ и правните последици от това, са разгледани в тяхната правно-логическа последователност. Теоретичното изследване се разгръща като хронология на основните подтеми, посветени на естеството и характера на промените, които предизвиква възникването на ЕТ за положението на физическото лице като правен субект (стр. 29-99); на начина, по който качествата „субект на гражданското право“ и „субект на търговското право“ взаимно си влияят при участието на лицето в оборота (стр. 102-153) и на степента на обособяване на двете правни качества, съвместявани от един и същи правен субект (стр. 154-230). Особено ценно за практиката е ясното утвърждаване на принципа, че правосубектността на едноличния търговец не се раздвоява по начин, че той да може да сключва сделки и да води процеси сам със себе си, като на едната страна по сделката (производството) да стои физическото лице – субект на гражданското право, а в положението на насрещна страна да се явява едноличният търговец (вж. стр. 154 и сл.). Приносен характер има анализът на съотношенията между гражданската право- и дееспособност на лицето и неговата търговска право- и дееспособност (стр. 47-78; 79-94), а също и някои от тезите на автора относно отраженията, които взаимно си оказват едно на друго търговското и гражданскоправното качество на лицето (стр. 102 и сл.). Познавателна

стойност имат и сравненията с уредбата по някои чужди законодателства (стр. 86 и сл.), както и изводите от тях (стр. 91 и сл.). Теоретичният анализ във всички части на труда е тясно преплетен с критично осмисляне на съдебната и арбитражна практика. Всичко това допринася за практическата полза от изследването и за развитие на българската юриспруденция в разглежданата материя.

Общата ми оценка е, че текстът на изследването е написан прецизно, на точен юридически език. Темата е обхваната с очевиден стремеж за пълнота и логическа завършеност на изследването. Поставените проблеми са изследвани всестранно и задълбочено от автора. Поддържаните от него становища са добре обосновани и аргументирани. На места са направени и уместни критични бележки по отношение на действащата у нас уредба и практиката по прилагането ѝ. Коректно са цитирани и анализирани изразените в нашата и чужда литература становища по разглежданите проблеми, за което свидетелстват множеството бележки под линия – около 220 на брой, от които поне половината с предметен характер, по съществуващото на обсъжданите въпроси. Изследването е опряно на богат научен апарат – общо 105 съчинения на български и чужди езици (немски, руски и гръцки).

Без да се задълбочавам върху **възможните критични бележки и препоръки**, които могат да бъдат отправени по същество към някои от тезите на автора, ще отбележа само, че теоретичната и практическа полза от изследването щеше да бъде още по-голяма, ако г-н Сарафов беше систематизирал и обобщил научните си изводи в **заключението на труда**. За съжаление авторът не е намерил за нужно да направи едно предметно по характера си обобщение на своите научни изводи в края на изложението, а е предпочел да опише по-скоро хода на изследването, като е предоставил общите изводи на интелигентния читател. Но това обстоятелство не е от естество да се отрази върху крайната положителна оценка за представеното изследване, тъй като в основната част от труда си авторът нееднократно е формулирал междинните си научни изводи от направения теоретичен анализ (вж. стр. 75 и сл., 93 и сл., 100 и сл., 119 и сл., 135 и сл. и др.).

3. Останалата част от представените по този конкурс научни трудове на д-р Сарафов са посветени на фундаменталния по значението си институт на

правото на собственост, към който авторът проявява от десетилетия доктринален интерес. В трите си статии той обогатява постиженията на българската правна наука, излизайки извън рамките на конкретните, отраслово специфични въпроси, поставени от уредбата на правото на собственост като институт на действащото вещно право, и се съсредоточава върху анализа му през призмата на конституционните принципи за неприкосновеността на частната собственост и за автономията на личността в условията на правова държава и свободна стопанска инициатива (чл. 4 и чл. 19, ал. 1 КРБ), както и върху историко-правното развитие на възгледите за същността на собствеността като вид субективно вещно право. В статията **„Понятието „собственост” според Конституцията”**. – В: Съвременно право, 2001 г., № 6, стр. 7-17 авторът доразвива с допълнителни аргументи възгледите на проф. В. Таджер („Уредбата на собствеността в Конституцията от 1991 г. – сп. Закон, 1993 г., № 1, стр. 17-22) за това, че конституционното понятие за собствеността е по-широко от вещноправния смисъл на понятието и обхваща разнообразни по характера си имуществени права, които също следва да се ползват конституционно прогласената гарантираност и защита на правото на собственост по чл. 17, ал. 1 КРБ. На свой ред, статията **„Собствеността като основно право на личността”**. – В: Съвременно право, 2002 г., № 2, стр. 65-67, съдържа оригинално изследване на правото на собственост от гледна точка на материята за основните права на личността. От този аспект авторът квалифицира правото на собственост като неотменимо и неотчуждимо публично субективно право, чиято защитеност се осигурява със специфични правни средства, различни от класическите способности на петиторната защита, с която се ползват вещните субективни права. От полза за доктрината и практиката са съпоставките и разграниченията между правото на собственост като основно право на личността и като вид субективно вещно право върху индивидуално определени вещи, възникващо от проявлението на конкретни правопораждащи юридически факти. Най-сетне, статията **„Възгледът за правото на собственост от Освобождението на България до първата половина на XX в.”** – В: 100 [Сто] години от рождението на проф. Михаил Андреев. Сборник статии., Ун. Издателство „Св. Кл. Охридски”, С., 2011 г., стр. 149-159, допринася за изясняване на еволюцията в доктриналните

схващания на правото на собственост в една твърде динамична и плодотворна част от българската правна история, когато се консолидират догматичните представи за основните частноправни институти у нас. По своя характер и насоченост представените изследвания имат не само приносен характер за науката, но и подпомагат пряко процеса на обучение на студентите от специалността „Право” и имат значение за повишаване на качеството на преподаването на дисциплините, в областта на които работи кандидатът. Тези характеристики на научното творчество на кандидата следва да бъдат специално подчертани, предвид обстоятелството, че настоящият конкурс е за заемане на академична длъжност „доцент” във висше училище и основната трудова функция на избраното лице ще бъде изнасянето на лекционни курсове за обучение на студенти от специалността „Право”.

4. Кандидатът има богат практически опит в академичното преподаване на редица задължителни цивилистични дисциплини. В продължение на две десетилетия той не само е водил упражнения по гражданско право-обща част, вещно право, облигационно право и др. задължителни учебни дисциплини, но също така му е било възлагано изнасянето на самостоятелни лекции по вещно право и др. дисциплини пред студентите от редовно и задочно обучение. Отзивите на студенти и колеги за него като преподавател, служител на СУ и човек са изцяло положителни. Г-н Сарафов се ползва с уважението на академичната общност и практическият му опит като адвокат е от голяма полза в процеса на обучение на студентите.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Въз основа на изложеното намирам, че **гл. ас. д-р Павел Атанасов Сарафов** отговаря изцяло на всички условия по чл. 24, ал. 1, точки 1, 2, букви „а” и „б”, т. 3 и ал. 3 от ЗРАСРБ за заемане на академичната длъжност „доцент” на Софийския университет „Св. Кл. Охридски” по професионално направление 3.6. Право (Гражданско и семейно право – Вещно право), поради което с убеденост ще гласувам в подкрепа на това решение в качеството ми на член на научното жури по настоящия конкурс.

София, 28. Декември 2012 г.

Проф. д.ю.н. Ек. Матеева

